

Piet Mondriaanplein 25
3812 GZ Amersfoort
Postbus 830
3800 AV Amersfoort

T 033 460 89 00
info@denederlandseggz.nl
www.denederlandseggz.nl

NL 56 INGB 0687 2118 08
BTW NL 8059.20.973.B01
KvK 40483580

Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid
cie.jv@tweedekamer.nl
Afschrift: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
19 september 2024

Ons kenmerk
257166/2024

Telefoon
06-39837495

Contactpersoon
Joeri Redder-Veen

Bijlage(n)

Onderwerp
Inbreng Commissiedebat gevangeniswezen en TBS

Geachte Kamerleden,

Binnenkort spreekt u in het Commissiedebat gevangeniswezen en tbs met staatssecretaris Coenradie. De urgentie is hoog en wij zijn blij dat de Tweede Kamer dit ook ziet. U heeft immers dit jaar al eerder over dit onderwerp gedebatteerd. De druk in het gevangeniswezen en de tbs loopt op, en de (overige) forensische zorg kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van deze druk. Wij hopen dat het lukt de urgente punten uit onze brief een plek te geven in het debat.

Hier lichten we enkele onderwerpen voor u uit. Vraagsuggesties aan de bewindspersoon zijn ***dik en cursief*** weergegeven.

Capaciteitsdruk

Logischerwijs zal in het debat veel aandacht zijn voor de druk op de capaciteit binnen het gevangeniswezen en de TBS. Ook het regeerprogramma van kabinet-Schoof benoemt dit knelpunt.

Wij merken op dat in het regeerakkoord en recente debatten vooral aandacht is voor de TBS en de druk op deze hoogst beveiligde capaciteit. ***Graag vragen wij ook uw aandacht voor de Overige Forensische Zorg (OFZ).*** De volledige keten verdient namelijk actie.

Wellicht is het onderscheid u als Kamerlid onvoldoende bekend. De infographic van DJJ licht dit helder toe. Simpel gesteld: binnen de Forensische Zorg zijn vier soorten, één daarvan is TBS, de andere drie vormen de OFZ: klinisch, beschermd wonen en ambulante zorg.

De OFZ (inclusief ambulante forensische zorg) kan worden ingezet om de druk op het gevangeniswezen en de tbs te verlichten. Hier is echter nog amper aandacht voor en wordt nog onvoldoende gebruik van gemaakt. Hierbij zijn een aantal voorwaarden van belang:

- Door middel van het invoeren van ***beschikbaarheidsfinanciering*** voor de forensische zorg wordt voorkomen dat zorgaanbieders hun aanbod moeten afbouwen bij een fluctuerende instroom, waarna er een tekort aan beschikbare zorg én voldoende kundig personeel ontstaat als de instroom weer toeneemt. In het regeerakkoord is meegenomen dat wordt gewerkt aan beschikbaarheidsfinanciering voor de TBS. Daar zijn we erg blij mee. Echter is het van belang dit voor de gehele FZ in te voeren, gelet op het belang van voldoende OFZ om de doorstroom te blijven garanderen/bevorderen. De druk op TBS kan niet alleen dáárbinnen worden opgelost: je moet hiervoor kijken naar de gehele keten van (forensische) zorg.

- **Deelt de bewindspersoon onze overtuiging dat de Overige Forensische Zorg een cruciale rol kan spelen in het wegnemen van druk bij TBS en het gevangeniswezen? Is de beschikbaarheidsfinanciering voor tbs uit te breiden naar de overige forensische zorg?**
- Daarnaast pleiten wij voor het verstrekken van een **garantiestelling vanuit DJI voor de uitbreiding van capaciteit in vastgoed**, zodat tegen gunstigere voorwaarden een lening kan worden afgesloten. In het regeerprogramma lezen wij: “We zetten alle reguliere stappen om tot een besluit over een garantiestelling voor de TBS te komen om de uitbreiding van TBS-plaatsen te stimuleren.”
- **Dit vindt het Forensisch Netwerk te voorzichtig en te beperkt geformuleerd. Kunt u de bewindspersoon vragen om een toezegging dat er een garantiestelling komt, en daarbij dan niet enkel voor tbs maar voor de gehele forensische keten?**
(Dat laatste is van belang omdat er anders ook een ongelijkheid in de keten ontstaat: reguliere zorg heeft het Waarborgfonds van de zorgsector, TBS straks een garantiestelling, maar voor de overige forensische zorg is dit dan niet geregeld. Trek dat gelijk door de garantiestelling dus ook voor de overige FZ te laten gelden.)
- **Op- en afschalen moet makkelijker.** We moeten toe naar een systeem waarin we meer trajectgericht kunnen werken en de beschikbare capaciteit flexibeler kunnen benutten. Door dit proces te versimpelen (met minder bureaucratie), zal de patiënt sneller de juiste zorg ontvangen. Het gaat hierbij om makkelijker afschalen als dit mogelijk is gelet op de veiligheid, maar ook het (tijdelijk) sneller opschalen in tijden van crisis. Dit draagt bij aan een veiligere samenleving, beter passende (en kortere) zorgtrajecten en bijbehorende afname van kosten.
- **Op welke manier kan de bewindspersoon helpen de beschikbare capaciteit flexibeler te benutten? Dit verbetert de doorstroom en versterkt de keten.**

Wachlijsten voor de Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg (LFPZ)

De wachlijsten voor de langdurige forensische psychiatrische zorg lopen inmiddels op tot enkele jaren. Hierdoor houden patiënten die hiernaar moeten doorstromen vanuit de TBS ook plekken bezet in deze tbs-klinieken. Opnieuw is dit dus een voorbeeld van stokkende doorstroom in de keten: als patiënten niet naar de voor hen beste plek kunnen doorstromen, houden ze uiteraard plekken bezet die voor nieuwe patiënten (vanuit het gevangeniswezen) nodig zijn.

In het huidige pakket van oplossingen en maatregelen dat het ministerie voorstelt lijkt geen aandacht te zijn voor deze LFPZ-groep. Wij roepen op ook hiernaar te kijken.

- **Hoe ziet de bewindspersoon het probleem van de wachlijsten voor de Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg?**

Aanhoudende druk gemaximeerde TBS

Helaas is in uw vorige debat over dit onderwerp dit knellende issue niet voldoende naar voren gekomen. TBS-instellingen staan voor een onmogelijke opgave nu de capaciteitsdruk ook invloed heeft op de ‘gemaximeerde TBS’. Bij deze patiënten staat vast dat de tbs niet langer duurt dan vier jaar. Door de capaciteitsdruk moeten TBS-gestelden nu soms echter eerst 1,5 jaar in een Penitentiaire Inrichting wachten op een passende plek, waardoor bij een gemaximeerde TBS-traject voor de behandeling nog maar 2,5 jaar rest. Dit maakt het vormgeven van een effectief behandeltraject binnen de TBS-instelling onuitvoerbaar. U begrijpt: dat is niet bevorderlijk voor een veiliger samenleving.

- **Welke zienswijze heeft de bewindspersoon op dit urgente issue? Ziet zij oplossingen om dit knelpunt weg te nemen, zodat voor patiënten met gemaximeerde tbs wel voldoende tijd is voor effectieve behandeling?**

Inzet ervaringsdeskundigen

De inzet van ervaringsdeskundigen in de zorg, en dus ook in de forensische zorg, is van onschatbare waarde. Niet voor niets is in het kwaliteitskader forensische zorg afgesproken hun positie te versterken.

Er zijn echter belemmeringen die een gepaste inzet van ervaringsdeskundigen in de forensische zorg in de weg zitten. Zo kan het voor hen bijvoorbeeld lastig zijn om aan een VOG te komen, wat nu nog een vereiste is (in de Wkkgz staat als eis dat medewerkers een VOG moeten hebben). U snapt dat dit knelt: iemand met de juiste ervaring (en dus een forensische achtergrond) heeft nu eenmaal waarschijnlijk een verleden dat het verkrijgen van een VOG verhindert.

- ***Kunt u de bewindspersoon oproepen op om belemmeringen weg te nemen voor een gepaste inzet van ervaringsdeskundigen in de gehele forensische zorg?***

Kennisbundel

Wij wijzen u opnieuw op de punten uit [de kennisbundel van het Forensisch Netwerk](#) die we hebben opgesteld. Daarin treft u achtergrondinformatie over de forensische zorg. We raden u ook aan [de documentaire over de tbs-wereld van Jessica Villerius te bekijken](#).

Wij wensen u een vruchtbaar debat toe en gaan graag nader het gesprek met u aan. Ook nodigen wij u -opnieuw- expliciet uit persoonlijk kennis te maken met onze sector via een werkbezoek. Als u daar interesse in heeft bemiddelen wij u graag naar onze leden toe.

Met vriendelijke groet,

Namens het Forensisch Netwerk

Tessa Koster
Secretaris Forensisch Netwerk